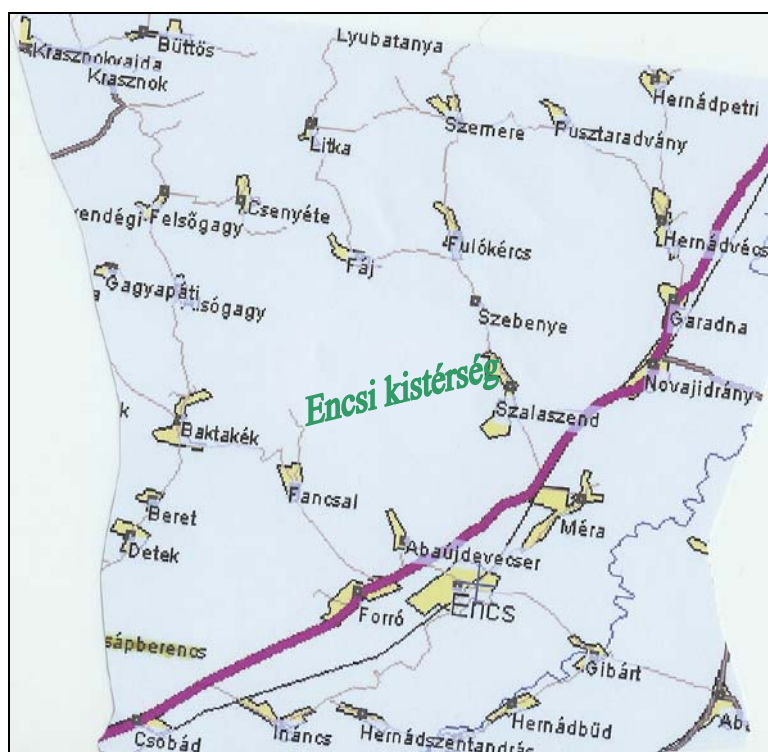

GAZDASÁGFEJLESZTÉSI, FOGLALKOZTATÁSI ÉS PARTNERI EGYÜTTMŰKÖDÉSI STRATÉGIA AZ ENCSI KISTÉRSÉGBEN

(V i t a a n y a g)

Készítette:

Dr. Fekete Iván - Kacsér Ferenc

2006. november hó

T a r t a l o m j e g y z é k

	Oldalszám
BEVEZETŐ	3.
I. A KISTÉRSÉGI STRATÉGIA FONTOSABB ELEMEI ÉS ÖSSZEFÜGGÉSEI	4.
1. A kistérségi stratégia és megvalósításának lényege.....	4.
2. A stratégia kialakítás és formálás fő elemei.....	5.
3. Az Encsi Kistérség jövőképe.....	8.
4. Az Encsi Kistérség „küldetése”.....	10.
5. A kistérség értékrendje és kultúrája.....	12.
II. A PROBLÉMÁK ÖSSZEFOGLALÁSA ÉS CSOPORTOSÍTÁSA	14.
1. Leépülő gazdaság, fejletlen infrastruktúra, alacsony szintű foglalkoztatottság	15.
2. A humán erőforrás-potenciál hiányosságai	16.
3. Az egyének és a szervezetek alkalmazkodó- és megújulási készségének problémái.	16.
4. Kedvezőtlen demográfiai folyamatok, szegénység, esélyegyenlőségi problémák....	17.
5. Az együttműködési kultúra, az összefogás és a közösségi élet hiányosságai.....	17.
III. AZ ENCSI KISTÉRSÉG FEJLESZTÉSÉNEK STRATÉGIAI CÉLKITŰZÉSEI	18.
IV. STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI PRIORITÁSOK ÉS AZOKHOZ KAPCSOLÓDÓ INTÉZKEDÉSEK, PROJEKTJAVASLATOK	20.
1. A gazdaság és az infrastruktúra fejlesztése, a foglalkoztatottság növelése.....	20.
2. A humán erőforrás-potenciál és a tudásbázis átfogó, differenciált fejlesztése.....	24.
3. Az alkalmazkodó- és megújulási készség fejlesztése.....	27.
4. Az esélyegyenlőség javítása és a roma népesség társadalmi integrációjának elősegítése.....	29.
5. A munkaerőpiaci szereplők partneri együttműködésének és az emberi, közösségi kapcsolatoknak a fejlesztése.....	31.

Mottó, „...a legjobb STRATÉGIA is csak annyit ér, amennyit az EMBEREK megvalósítanak belőle”

BEVEZETŐ

Az Abaúji Területfejlesztési Önkormányzati Szövetség vezette konzorcium a Regionális Fejlesztés Operatív Program 3.2.1. számú komponense keretében meghirdetett pályázaton 2005. nyarán támogatást nyert el „Foglalkoztatási stratégia kidolgozása Abaújban a helyi foglalkoztatási kezdeményezések támogatására” című pályázatával.

Az elfogadott pályázati projekt részeként egy helyzetelemzési és egy stratégiai tanulmányt kell készíteni az országos szinten is a leghátrányosabbak közé tartozó, 35 település által alkotott Encsi (abaúji) kistérség foglalkoztatási problémáinak és azok okainak feltárására, illetve lehetőség szerinti, jövőbeni megoldására.

A bevezetőben szükséges kiemelni azt, hogy az Encsi Kistérség gazdasági és foglalkoztatási gondjainak kezelésére már az eddigiekben is több helyzetfelmérő és stratégiai jellegű tanulmány készült. Emellett számos helyileg kezdeményezett és központi pályázatok keretében támogatott foglalkoztatási, fejlesztési projekt valósult meg. Ezek azonban – sokszor innovatív jellegük, előre mutató célkitűzéseik ellenére – összességében még sem tudták hozni a várt eredményeket és pozitív hatásokat, sőt a kistérség társadalmi-gazdasági leszakadása és foglalkoztatási helyzetének romlása az elmúlt 10-15 évben tovább fokozódott.

A problémák és azok okai tehát sokkal összetettebbek és bonyolultabbak, mintsem hogy jól megfogalmazott célkitűzésekkel és fejlesztési koncepciókkal, stratégiákkal azokat önmagában meg lehetne oldani, a leszakadási folyamatot egyszerűen meg lehetne fékezni és a kistérséget egy dinamikus fejlődési pályára lehetne átállítani. A leszakadást előidéző és a fejlődést gátló okok egymással is szorosan összefüggnek, és gyakran egymást erősítő negatív hatások érvényesülnek.

A legújabb, a legátfogóbb és a legszínvonalasabbnak is tekinthető dokumentum az *Encsi Kistérség Komplex Fejlesztési Stratégiája és Operatív Programja*. Ez a dokumentum az Encsi Többcélú Kistérségi Társulás megbízásából, az ATÖSZ és a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Fejlesztési Ügynökség gondozásában 2005-ben készült el, és a 2007 – 2013. évek közötti időszakra határoz meg a kistérség számára a társadalmi-gazdasági élet szinte minden területére kitérési pontokat, a helyi adottságokra épülő igen nagy számú fejlesztési lehetőséget és projektjavaslatot.

Ez az új stratégia és operatív program alaposságában, terjedelmében, sokrétűségében, komplexitásában, a szóba jövő fejlesztési, előrelépési lehetőségek rendkívül széles választékának bemutatásában komoly értéket képvisel. Ezért természetes, hogy a ROP 3.2.1. projektje keretében elkészítendő helyzetelemzésnek és gazdaságfejlesztési, foglalkoztatási és partnerségfejlesztési *stratégiának építenie kell erre a színvonalas és tartalmas dokumentumra, és tartalmilag is kapcsolódnia kell hozzá.*

Ugyanakkor a ROP 3.2.1. komponens keretében támogatott helyzetelemző és stratégiai tanulmánynak részben más módszereket is alkalmaznia szükséges, részben újszerű

megoldásokat, megközelítéseket kell tartalmaznia. A foglalkoztatási helyzet pozitív és érdemi befolyásolása érdekében *az eddigiektől bizonyos mértékben eltérő sajátos prioritásokat, más hangsúlyokat is meg kell fogalmazni.*

Az előzőekben jellemzett tartalmas és gondolatgazdag kistérségi komplex stratégia és 2007-2013. évek közötti operatív program sikeres megvalósításának ugyanis megítélésünk szerint az lehet az egyik valós korlátja, hogy olyan sok célt és lehetőséget tűz ki egyszerre, amelyekben szinte már nehézséget is jelent megfelelően eligazodni. Túlságosan részletes, igen nagy választékból álló étlapot mutat be, ugyanakkor viszonylag kevésbé számol a célok foglalkoztatási összefüggéseivel. *Bár a komplex stratégia röviden utal rá, de nem veszi eléggé alaposan számba a makro- és mikro környezeti gátló tényezőket, a fejlesztési akadályokat és realitásokat, az együttműködési partnerségi problémákat, és azoknak a dinamizáló, menedzselő erőknél, illetve a ténylegesen adott humán erőforrás potenciálnak a hiányosságait, szűk keresztmetszeteit,* amelyek feloldása nélkül bármilyen jó stratégiát nehéz – még akár csak részben is – megvalósítani.

A ROP 3.2.1. támogatott pályázati projektje keretében – közbeszerzési eljárást követően, a konzorciumvezető ATÖSZ megbízásából – 2005. nyarán elkészítettük a kistérség részletes helyzetelemző tanulmányát. Módszertani szempontból azt tartottuk célszerűnek, hogy a már korábban elkészített tanulmányok, dokumentumok áttanulmányozása és lehetőség szerinti hasznosítása mellett a kistérség mintegy 100 meghatározó személyiségét, munkaerőpiaci szereplőjét megkerestük egy egységes, sok fontos kérdést és személyes véleménykérést tartalmazó, illetve javaslatokat is igénylő kérdőívvel.

A megkérdezettek között az ATÖSZ képviselői, a helyi önkormányzatok, a kisebbségi önkormányzatok, a jelentősebb munkáltatók és vállalkozók, a munkaügyi kirendeltségek, az oktatási és szociális intézmények, az egyházak és a civil szervezetek vezetői, illetve munkatársai szerepeltek. Egy részükkel nem csak a kérdőívet töltöttük ki, hanem hosszabb időtartamú személyes interjút is folytattunk. Jól eső érzés volt számunkra, hogy *a megkérdezettek többsége örült a személyes megkeresésnek, és annak, hogy véleményét a problémákról, azok okairól és a megoldási lehetőségekről, javaslatokról megkérdeztük. Általában nagyon tartalmas és őszinte gondolatokat, válaszokat fogalmaztak meg a feltett kérdésekre.*

Mindezek alapján *egy részletes, sokféle egyéni véleményt szintetizáló és példászerűen konkrétan is tartalmazó helyzetfelmérő tanulmány készült. Ennek lerövidített, összefoglaló változatát társadalmi fórumok keretében vitattuk meg, véglegesítettük, és a jelenlegi stratégiai vitaanyag fontos megalapozó dokumentumaként kezeljük.*

I. A KISTÉRSÉGI STRATÉGIA FONTOSABB ELEMEI ÉS ÖSSZEFÜGGÉSEI

1. A kistérségi stratégia és megvalósításának lényege

A stratégia görög eredetű szó, hadviselést hadvezetést jelent, amely a 2. világháborút követően a civil- és üzleti szférába is átkerült a társadalmi-gazdasági-politikai és kulturális változások hatékony kezelésének módszertani eszközeként.

A kiélezett piacgazdasági és munkaerőpiaci változások körülményei között *az a régió, illetve kistérség lesz sikeres, amely*

- *rugalmasan alkalmazkodik a folyamatosan módosuló piaci-vállalkozási és munkaerőpiaci környezethez és*
- *gyorsan, hatékonyan reagál a változásokra.*

Ehhez a stratégia olyan *döntési rendszert* határoz meg, amely

- *feltárja és kijelöli a régió, a kistérség, a település értékeit, küldetését, célját és működési körét,*
- *magába foglalja a stratégiai célok eléréséhez szükséges terveket, programokat és erőforrás feltételeket,*
- *folyamatosan végzett hosszú távú tevékenységként értelmezi a stratégiai tervek realizálásának folyamatát.*

Mivel a társadalmi-gazdasági környezet állandóan változik, *a stratégia feladata azon változásoknak az időbeni beindítása, amellyel a kistérség, a település, a város és vonzáskörnyezete jövőbeni sikeres fejlődésének esélye növelhető és tartósan biztosítható.*

Tehát *a stratégia megvalósítása olyan tevékenységeken, akciókon keresztül zajlik, amely az embereket*

- *motiválttá és*
- *képessé teszi*

a stratégiai tervek megvalósítására.

2. A stratégia kialakítás és formálás fő elemei

a.) Jövőkép

- *A jövőben (10-15 év múlva) elérendő állapot, amelynek megvalósulását a kistérségben élők többsége, továbbá a helyi önkormányzatok, a kisebbségi önkormányzatok, a munkáltatók, a képző intézmények, a civil és egyéb szervezetek is vonzó erejűnek és nagyon fontosnak ítélik.*
- *A jövőkép stratégiai fontosságú cél és eszköz, amely*
 - *összeköti a kistérség és települései lakosságát, valamint szervezeteinek, intézményeinek menedzsmentjét,*
 - *lehetővé teszi a térség céljaival és értékeivel való azonosulást, biztosítja a motivációt,*

- *erősíti a tartós érdekeltséget és elkötelezettséget* a stratégiai célok iránt,
- A jövőkép világos és érthető megfogalmazása és megfelelő kommunikációs csatornákon, társadalmi és munkahelyi, közösségi fórumokon való közlése és *tudatosítása, elfogadtatása nagyon fontos*, mert csak így informálódhatnak a kistérségben levő emberek és szervezetek a stratégiai jövőkép tartalmáról és lényegéről.
- *A jövőkép pozitív hatásmechanizmusokat indít be.* A vezetőkben, a különböző képviselői csoportokban, a döntéshozókban és a lakosság egyre szélesedő körében ezáltal kialakul egy olyan normatív belső mérce (értékrend), amely alapján eldönthető, hogy
 - a szóba jövő lehetőségek közül mely ötletek reálisak, milyen fejlesztések helyesek,
 - milyen vezetői, szervezeti, lakossági, érdekvédelmi stb. magatartásformák segítik a kívánt eredményességgel a jövőkép elérését.

A jövőkép formálásának alapvető feladatai:

- a.) Szakmai keretek és tervek meghatározása
- b.) Széleskörű tájékoztatás, interaktív véleménycsere és kommunikáció, célcsoportok és partnerek szelektív kiválasztása
- c.) Motiválás és a jövőkép iránti tartós elkötelezettség elérése
- d.) Humánerőforrás fejlesztés és a képesség (kompetencia) kifejlesztése a jövőkép hatékony megvalósításának beindítására és végigvitelére
- e.) A jövőképhez kapcsolódó prioritások és az emberek, csoportok cselekedeteinek, magatartásainak összehangolása az egyenrangú partnerség feltételeinek kialakításával összefüggésben.

b.) Küldetés

- A jövőkép egyik elemeként a régió, *a kistérség jövőbeni fontos feladatait, tevékenységeit foglalja össze.*
- Meghatározza azt, hogy a stratégiai időhorizont végén elsősorban mely területeken kívánunk működni (vállalkozások, szolgáltatások, mezőgazdaság, idegenforgalom, ipar stb.)
- Milyen térséggé kívánunk alakulni, fejlődni? Ehhez honnan szerzünk tőkét, milyen fejlesztéseket és átalakításokat kell megvalósítanunk?
- Milyen erősségek, lehetőségek teszik megalapozottá és indokoltá térségfejlesztési elképzeléseinket?
- *Milyen vevőkört, társadalmi-lakossági igényeket és piacokat akarunk kiszolgálni?*

c.) Értékrend és kultúra

- A kialakítandó értékrend és kultúra a jövőkép másik elemeként *összefoglalja a jövőkép hatékony megvalósításához azokat*
 - *az elérendő célkitűzéseket, értékeket és hiteket*
 - *erősségeket és kitörési lehetőségeket,*
 - *a teljesítménnyel és a magatartásformákkal kapcsolatos elvárásokat,*

amelyek a vezetők, a szervezetek, a munkaadók és a munkavállalók gondolkodását, viselkedését, véleményét és reagálási formáit irányítják.
- A kistérség, a település jelenlegi értékrendje és kultúrája azoknak a szokásoknak, magatartás- és viselkedésnormáknak, korábbi időszakok „átörökített” tapasztalatainak, beállítódásainak és gondolkodási formáinak az összessége, amely a stratégiakészítés időpontjában, tehát a stratégiaváltás beindulása előtt jellemzik a kistérségi szereplők, az ott élő emberek magatartását, hozzáállását, értékítéletét és gondolkodásmódját.
- *A jövő és jelen értékrendjének összehasonlító értékelése és elemzése megadja azokat*
 - *a jövőképhez kapcsolódóan elvárt, tudatosan és fokozatosan megváltoztatandó egyéni- és csoport gondolkodási tartalmakat, magatartásokat, normákat,*
 - *a teljesítménnyel kapcsolatos elvárásokat, valamint*
 - *a kialakítandó partneri együttműködési kapcsolatokat, készségeket, kommunikációs formákat,*

amelyek a jövőképből adódó stratégiai céloknak megfelelően elvárják az emberektől, vezetőktől, térségi és regionális szervezetektől a közös érdekeken alapuló, motivált és konstruktív együttműködést.

A jövőképek és a küldetésnek, valamint a kistérségben elérendő értékrendnek és kívánatos kultúrának ez a fajta megközelítése és előtérbe helyezése a megszokottnál sokkal nagyobb hangsúlyt ad a kistérségi stratégia kialakításánál, fő célkitűzéseinek reális meghatározásánál az emberi, közösségi, tudati tényezőknak. Emellett megkülönböztetett jelentősége van a vezetési és menedzselési szerepeknek, a közös érdekekre, emberi motivációkra és megújulási, alkalmazkodási készségekre, szélesebb körben is kialakítandó új kompetenciákra alapozott kistérségi összefogásnak, partneri együttműködésnek.

Ez a fajta megközelítés képes csak megalapozni annak a kistérségi fejlesztési és foglalkoztatási partnerségi szemléletmódnak a kialakítását és érvényre juttatását, amelyet a Regionális Fejlesztés Operatív Program is kiemelt célként támogat a foglalkoztatási kezdeményezések erősítése és a foglalkoztatási paktumok létrehozásának elősegítése keretében.

Mindez természetesen összetett, bonyolult és csak hosszabb távú, tudatosan irányított folyamat keretében megvalósítható fejlesztési irány.

A megvalósítás egy kimondottan hátrányos helyzetbe került, folyamatosan leszakadó, sok problémával és belső ellentéttel küszködő, erősen differenciált szinten élő és gondolkodó emberek esetében nehezebb is, mint a társadalmi-gazdasági fejlettség és integráltság magasabb szintjein álló térségeknél.

A különböző saját kezdeményezésű intézkedések, kívülről érkező segítségnyújtási és támogatási akciók eddigi viszonylag alacsony hatásfoka és elégtelensége azonban a problémák komplexebb kezelésének szükségességén belül az emberi, tudati, közösségi, menedzselési, partneri együttműködési tényezők, illetve a humán erőforrás-fejlesztés és a megújulási, alkalmazkodóképességet erősítő kompetenciák gyorsított ütemű, fokozatos kialakításának kiemelt jelentőségére hívják fel a figyelmet.

3. Az Encsi Kistérség jövőképe

A helyzetelemzés részletesen feltárta az Encsi Kistérség halmozottan hátrányos helyzetének, gazdasági fejletlenségének, a lakosság kedvezőtlen életszínvonalának és szociális helyzetének, a magas arányú munkanélküliségnek, a negatív demográfiai folyamatoknak, a humán erőforrás-potenciál hiányosságainak, az iskolázottsági és képzettségi, valamint a foglalkoztathatósággal és alkalmazkodóképesség alacsony szintjével összefüggő problémáknak az összetevőit. E tényezők többsége – különösen más kistérségekkel összehasonlítva – minden erőfeszítés ellenére tendenciáját tekintve is kedvezőtlenül alakul.

A kistérségnek azonban vannak olyan erősségei, értékei, potenciálisan kihasználható lehetőségei, amelyekre a jövőben építeni is lehet. Ezek között elsősorban a turisztikai adottságokat, a szép tájakat, a tiszta, szennyezetlen levegőt, a természeti értékeket, a szlovák országhatárhoz való közelséget, a közlekedési tranzit jelleget, a mezőgazdasági, gyümölcsstermesztési és élelmiszertermelési kultúrát lehet elsősorban kiemelni. Emellett a kulturális hagyományokat, az erdészeti és faipari tevékenységeket, a bio-növénytermelés, a zöldség- gyümölcsstermesztés és az élelmiszer- feldolgozás, valamint a környezetvédelmi ipar fejlesztésének jövőbeni fejlesztési lehetőségeit célszerű figyelembe venni..

A problémák fontos összetevői közé tartozik az alacsony foglalkoztatási színvonal és a munkahelyek csekély száma, a lakosság előregedési tendenciája, a képzett fiataloknak a kistérségből való eláramlása. A viszonylag fejletlen szolgáltatási színvonal és infrastruktúra, a települési környezet és épületállomány értékeinek romlása. A lakosság jelentős részének szegényes és igénytelen életvitele, pesszimista és negatív beállítottságú gondolkodásmódja.

Szintén a problémák közé sorolható a közösségi-emberi kapcsolatok lazulása, a megfelelő együttműködés és összefogás hiánya, valamint a roma etnikumhoz tartozó lakosság elszegényedettsége, viszonylag magas aránya, esélyegyenlőségi és társadalmi beilleszkedési gondja.

Minden felsorolt és itt fel nem sorolt probléma azonban egyben megoldási lehetőségeket igényel és kínál, és az emberek vágyaiban, „álmaiban” egy szebb és jobb jövőkép összetevőjeként jelenik meg. A leszakadó kistérségek problémáinak jelentős része emellett

olyan jellegű, hogy fokozatos megoldásukra – *ha van elégséges helyi, kistérségi kezdeményezőkézség, dinamikus szervező és menedzselési humán erőforrás – az Európai Unió és hazai források pályázati rendszerek keretében fokozott mértékben igénybe vehetők*, és különösen a hátrányos helyzetű személyek, csoportok számára komplex fejlesztési programok szervezhetők.

Az Encsi Kistérség lakosságának és meghatározó szervezeti vezetőinek 10-15 évvel későbbi jövőképe – a személyes megkérdezések reprezentatív jellegű válaszaira alapozva – elsősorban a feltárt és eléggé közismert problémák megoldására, és az általánosan is jellemző közös érdekek, igények kielégítésére irányul.

Ilyen megoldandó problémának és a lakosság, illetve a szervezetek, intézmények, vezetők széles körét érintő érdekeknek számít:

- Az életszínvonal és az életminőség magasabb szintjének elérése.
- A megfelelő foglalkoztatási és jövedelemszerzési lehetőségek biztosítása. A legális, jól végzett munka becsületének és anyagi, erkölcsi megbecsülésének a fokozása.
- A képzett fiatalok helyben maradása és hazavonzása.
- A szebb, komfortosabb és vonzóbb lakókörnyezet biztosítása.
- Az infrastrukturális ellátottság és a szolgáltatások fejlettebb színvonala.
- A tudás és műveltség megszerzésének, valamint az emberi értékek és a tehetség kibontakoztatásának, illetve az önmegvalósításnak a lehetősége és magasabb szintje.
- A társadalmi szolidaritás és az esélyegyenlőség erősítése. Az idős emberekről, a betegekről és az arra rászoruló gyermekekről való fokozottabb gondoskodás.
- A roma népesség sikeresebb társadalmi beilleszkedése és integrációja.
- Az emberi és közösségi kapcsolatok minőségének, ösztönző hatásának lényeges megjavulása. Sokkal nagyobb bizalom és megértés az emberek között.
- Fejlettebb partnerségi és együttműködési kultúra kialakulása.

Mindezek alapul vételével az Encsi Kistérség lakosságának 10-15 éves távlatba mutató jövőképét rövidebben az alábbiak szerint fogalmazhatjuk meg:

JÖVŐKÉP:

„Az encsi kistérségben 10-15 év múlva jól érzékelhetően kedvezőbbé válnak az életkörülmények, lényegesen javul a kistérség népességet és képzett fiatalokat megtartó képessége. Megfelelő foglalkoztatási lehetőségek, fejlődőképes gazdaság, rendezettebb és vonzóbb lakókörnyezet, fejlettebb ellátási és szolgáltatási színvonal, és az emberi képességek kibontakoztatására ösztönző, partneri együttműködésre és összefogásra épülő, inspiráló emberi és közösségi kapcsolatok alakulnak ki.”

4. Az Encsi Kistérség „küldetése”

Az Encsi Kistérség a jövőkép több fontos célkitűzésehez kapcsolódva *az eddiginél sikeresebben és hatékonyabban be kíván kapcsolódni a hazai és nemzetközi társadalmi-gazdasági munkamegosztás folyamatába.*

Ennek elérése céljából minél hamarabb *el kívánja érni a kistérség leszakadási folyamatának megállítását, majd biztosítani akarja a kistérség fokozatos, de érzékelhető és folyamatos fejlesztését.*

E cél megvalósítása azért is nehéz és bonyolult, mert a kistérségben igen magas részarányt képviselnek az idős emberek, valamint a társadalom perifériájára került, halmozottan hátrányos helyzetű, iskolázatlan és szakképzetlen, állástalan és elsősorban szociális ellátásokból élő, nagymértékben elszegényedett, roma etnikumhoz tartozó személyek.

Ezért kiemelt feladatot jelent a nagyon alacsony jövedelemből élő idős emberek ellátási színvonalának fejlesztése, a fiatalok térségből való eláramlásának erőteljes mérséklését elősegítő munkavégzési és egyéb feltételek megteremtése.

A roma népesség minél nagyobb része számára komplex készségfejlesztési, képzési és foglalkoztatási programokat kell indítani EU-s és hazai pályázati források igénybe vételével, illetve legalább az átmeneti foglalkoztatást és munkajövedelem szerzést biztosító, értékalkotó jellegű közmunkákba és közhasznú foglalkoztatásba kell jelentős számban bevonni őket a passzív és igénytelen életformára készítő segélyezés fokozatos háttérbe szorítása mellett. Értékes és jól szervezett, megfelelően tervezett és irányított munkájuk által a települési és táji környezet – az elhanyagolt lakó és közösségi épületek felújítását is beleértve – rendezettebbé, gondozottabbá, szebbé, vonzóbbá tehető, és az ott élő emberek életminősége is javítható. Mindez elősegíti a kistérség és települései turisztikai adottságainak vonzóbbá tételét, jobb kihasználását is.

Az Encsi Kistérség – erősségeit, adottságait és értékes hagyományait alapul véve – az alábbi társadalmi szükségletek kielégítésében kíván a jövőben fokozott szerepet vállalni:

- *A hazai és nemzetközi idegenforgalom és a falusi turizmus fejlesztése, a szép és egészséges természeti környezetben való nyugodt pihenés, kikapcsolódás és szórakozás feltételeinek biztosítása a szabad idejüket itt eltölteni kívánó emberek számára.*
- *A természeti értékek, az erdők, a növény-és állatvilág, valamint a tiszta, szinte érintetlen természeti környezet „csodáinak” korai megismertetése és megszerettetése óvodába és iskolába járó fiatalokkal tanulmányi utak és családi üdülések keretében.*
- *Bio-termékek és gyógynövények termesztése és feldolgozottsági fokának javítása.*
- *Zöldség- és gyümölcsstermesztési kultúrák mennyiségi és minőségi fejlesztése, feldolgozott (szárított, aszalt, hűtött, párolt, konzervvé és vitamindús levekké átalakított, ízletesen, higiénikusan csomagolt) értékes és egészséges élelmiszerek előállítása.*

- *Erdei termékek és vadon termő növények* gyűjtése, valamint gomba, kerti bogyós és egyéb gyümölcsök termesztése, szervezett felvásárlása és értékesítése, zöldség- és gyümölcsültetvények telepítése.
- *Állattenyésztés* és tájjellegű állati termékek előállításának fejlesztése (kecske, nyúl, mangalica sertés, méhészet)
- *Erdőtelepítés és gondozás, fafeldolgozás*, faipari termékek előállítása, fafaragás és egyéb iparművészeti tevékenység fejlesztése.
- *Régi kézműves mesterségek* hagyományainak ápolása, összekapcsolása az idegenforgalom és a turizmus fejlesztésével.
- *Környezetvédelmi ipar* meghonosítása, komplex hulladékfeldolgozó rendszerek, kiselejtezett elektronikai és más modern berendezések szétszerelése és az anyagok, részegységek hasznosítása az olcsó, szakképzetlen munkaerő bevonásával.
- *Kis- és középvállalatok beszállítói hálózatokhoz való kapcsolódása* támogatott technológiafejlesztéssel.
- *Táv munkahelyek* létrehozása elsősorban érettségizett fiatal nők részére.
- *A szociális gazdaság gyors ütemű támogatott fejlesztése* főleg az idős- és beteggondozás, a háztartási és ház körüli munkák, az internetes szolgáltatások, az épületfelújítások, a környezetvédelmi tevékenységek és különféle személyi szolgáltatások területén.
- *Az országhatár közelségéből* és a magyar-szlovák társadalmi, gazdasági, turisztikai, kulturális kapcsolatok fokozatos fejlődéséből adódó lehetőségek kihasználása, illetve az arra való felkészülés. Az országok közötti kapcsolatokban a „híd”-szerep erősítése.
- A kulturális hagyományok ápolása és a *kulturális-művészeti értékek terjesztése*, a *roma kultúra* értékeit (zene, tánc, iparművészet, nyelv, irodalom, képzőművészet) is beleértve.

Röviden összefoglalva az Encsi Kistérség **KÜLDETÉSE**:

„Az erősségekre, természeti és társadalmi adottságokra, valamint a kulturális hagyományokra alapozva a kistérség a jövőben fokozott szerepet kíván vállalni a pihenni vágyó emberek rekreációjában, a természeti értékeknek a fiatalokkal való megszerettetésében, az egészséges életmódot szolgáló biotermékek előállításában és a zöldség-, gyümölcsstermesztésben, a magasabb feldolgozottságú élelmiszerek előállításában. Törekedni fog a hagyományos kézműves mesterségek fenntartására, az erdészeti és faipari, iparművészeti tevékenységek fejlesztésére, a természeti és települési táj szebbé, vonzóbbá tételére, a környezetvédelmi ipar meghonosítására, a környezettudatos nevelés fokozására, valamint a roma kultúra értékeinek terjesztésére. A szlovák-magyar gazdasági, társadalmi, turisztikai és kulturális kapcsolatok intenzívebbé tételében és erősítésében kezdeményezővé akar válni és a „híd” szerepét kívánja betölteni. „

5. A kistérség értékrendje és kultúrája

A korábban felvázolt jövőkép elérésének a kulcsa igen nagy (a legtöbb helyi lakos által feltételezettnél sokkal nagyobb) mértékben az emberi tényezőkben, s azon belül az értékrend, a gondolkodásmód és a vezetési, szervezési, közösségfejlesztési, együttműködési, magatartásbeli, életviteli, viszonyulási kultúra fejlesztésében van.

Mindezek megváltoztatása nem egyszerű és általában eléggé hosszadalmas folyamat. A változtatás és a fejlesztés szükségességét azonban elsősorban a kistérség, a települések, a gazdálkodó szervezetek és az intézmények vezetőinek, a vállalkozóknak, az alkalmazottaknak, a munkanélkülieknek, a lakosság egészének (közte a roma lakosság jelentős részének is) minél előbb fel kell ismernie, el kell fogadnia. Majd folyamatosan, kitartóan, határozottan törekednie is kell a múlt hagyományaira épülő szokások, beidegződések, viszonyulások egy részének a jövőképhez alkalmazkodó megváltoztatására.

Ezek nélkül az értékrend és kultúra változtatások, az új helyzet által igényelt innovatív reagálási, gondolkodási és magatartásformák fokozatos, de nagyon céltudatos kialakítása és széles körű elterjesztése nélkül a kívánatos jövőkép reálisan nézve nem valósulhat meg, és az eddigi leszakadási tendenciák a többszörösen is hátrányos helyzetű kistérségben valószínűleg folytatódni fognak.

A leszakadó régiók, megyék, kistérségek és települések vezetői régóta és többé-kevésbé jogosan is hangoztatják, hogy *kiemelt állami preferenciák, ösztönzők, támogatások, infrastrukturális fejlesztések, jelentős beruházások és működő tőkebefektetések, a kiegyenlítődést segítő területfejlesztési politika nélkül a felzárkózás és a gyorsabb ütemű fejlődés nem következhet be.* Ez valóban az egyik alapvetőnek és szükségesnek ítéltető, de önmagában, az emberi tényezők fejlesztése nélkül még sem elégséges feltétel a területi különbségek csökkentéséhez.

Sőt *a humánerőforrás feltételek* (beleértve a megfelelő helyi kezdeményezések, pályázatkészítések és lobbizások, érdekérvényesítő képességek erőteljes intenzitását is) *jó ideje már sokkal fontosabbnak és elsődlegesnek számítanak.* Jó néhány konkrét példa utal arra szinte minden megyében, hogy egyébként nagyon hátrányosnak tekinthető települések vezetői – a jelentős arányú roma népességgel együtt is – látványos fejlődést és sikereket tudtak elérni 8-10 év alatt. Ezeket a sikereket általában töretlen aktivitásukkal, dinamizmusukkal, innovatív hozzáállásukkal, közösségfejlesztő és kohéziót erősítő képességeikkel, a pályázati lehetőségek folyamatos kihasználásával és érdekérvényesítési, lobbizási tehetségükkel tudták elérni. Megelőztek így sok más, kedvezőbb adottságú, de erőtlenebbül, hagyományos módon „menedzselt” települést.

A hagyományos megközelítés problémájának és sikertelenségének gyökere – különösen a rendszerváltozás óta – elsősorban abban van, hogy az állam, illetve a mindenkori kormány főleg csak nyilatkozatokban és irányelvekben deklarálja a hátrányos helyzetű, fejlődésben lemaradó térségek felzárkóztatásának szándékát. *A gyakorlatban azonban a pénzügyi erőforrások és támogatások tényleges elosztása és felhasználása során erre általában nem kerül sor, a kívánatos hatásmechanizmusok nem érvényesülnek megfelelően, és a lemaradás a legtöbb érintett térség esetében tovább fokozódik.*

A közvetlen állami beavatkozások és területfelzárkóztatási célú nagyberuházások korszaka ugyanis – az autópálya építések és más, esetenként igen jelentős infrastrukturális beruházások kivételével – lényegében lejárt. *A pályázati rendszerekben elérhető támogatások feltételrendszere pedig a fejlett és fejletlen térségek között nem mutat jelentős eltéréseket, sőt a jobb humán erőforrás feltételekkel, pályázati tapasztalatokkal és nagyobb saját önerővel rendelkező gazdálkodó szervezetek, önkormányzatok és civil szervezetek (amelyek többsége a fejlettebb megyékben, kistérségekben található) a gyakorlatban újabb előnyökhöz jutnak, jobban ki tudják használni a kínálgató lehetőségeket, és ezáltal még jobban fokozódnak a területi fejlettségi különbségek.*

A II. NFT-ben, az Új Magyarország Fejlesztési Tervben szintén nem lelhető fel olyan törekvés, amely az erőforrások markánsabb átcsoportosítását ígérné a fejletlenebb és leszakadó kistérségek javára, sőt a szükségszerű megszorító intézkedések negatív hatásai is várhatóan sokkal érzékenyebben fogják érinteni a hátrányos helyzetű térségeket, társadalmi csoportokat és állampolgárokat.

E felismerések alapján (bár a leszakadó térségek érdekérvényesítő képességét elsősorban a politikai szférában nagyon is kívánatos lenne erősíteni) ***nem marad más reális esély*** az encsi és más hasonló helyzetben levő kistérségek számára, *mint a sikerességet eredményező vezetői kompetenciák erősítése és a humán erőforrás potenciál aktivizálása, új helyzethez és kihívásokhoz való alkalmazkodó képességének eredményes javítása, és lehetőség szerinti fokozatos, de minél gyorsabb ütemű fejlesztése.* Az ezekhez kapcsolódó pályázati erőforrásokat az ESZA- forrásrész viszonylagos bősége miatt általában könnyebb is lesz elérni, mint az új munkahelyek közvetlen létrehozását biztosító támogatásokat. A megyénkbe is elérő autópálya megépítéséből adódó kapcsolódó foglalkoztatásbővítési lehetőségek is csak így lesznek gyorsabb ütemben realizálhatók.

Az Encsi Kistérség jövőképehez kapcsolódó *kívánatos és kialakítandó értékeket, kompetenciákat, gondolkodásbeli és magatartási, együttműködési elvárásokat és normákat röviden az alábbiakban összegezhetjük:*

- Fokozódjék az *emberek igényessége saját életvitelükkel, szűkebb lakókörnyezetük és településük szebbé, vonzóbbá tételével kapcsolatban.* Válgják alapszabójává az épített és az élő táji környezet gondozása, megbecsülése, igényes fejlesztésének követelménye.
- Erősödjön, illetve alakuljon ki *a tudás és művelődés, az önképzés és az életen át tartó tanulás igénye.*
- *Fokozódjék az önbizalom, az önbecsülés, a saját emberi értékekbe és tehetségbe, valamint a sajátos egyéni tehetség kifejlesztésének és a sikeres önmegvalósításnak a lehetőségébe vetett hit* minden emberben.
- A pesszimista, beletörődődő, fásult, az egyéni kudarcok és az életformával való elégedetlenség okait csakis a külső tényezőkben és más emberekben kereső gondolkodásmód helyett *alakuljon ki a saját, egyéni sors alakításáért való személyes felelősségérzet.* Erősödjék a meglévő értékeket megbecsülni és fejleszteni képes, *az egyéni, a családi és a közösségi fejlődés lehetőségeit, kivezető útjait kereső, tervező és lépésről-lépésre megvalósító, pozitív módon való gondolkodás és életszemlélet.*

- Válgják jellemző normává *egymás kölcsönös tisztelete, elfogadása, megbecsülése és segítése.*
- Növekedjék a jól végzett fizikai és szellemi *munka, illetve a kiemelkedő teljesítmény becsülete*, kisebb és nagyobb közösségek által történő elismerése, megbecsülése.
- Erősödjön a környezet adottságaira és folyamatos változásaira, kihívásaira pozitív, innovatív egyéni és gazdálkodó szervezeti, intézményi, közösségi válaszokat adó *alkalmazkodó és megújuló képesség.*
- *Szélesebb körben alakuljanak ki az új követelményeknek megfelelő munkavégzési készségekkel*, elsősorban a számítógép kezelési, internet-felhasználói, elektronikus levelezési, idegen nyelvtudással összefüggő, magas szintű kommunikációs és vállalkozói készségekkel *kapcsolatos kompetenciák.*
- Erősödjenek a település- és térségfejlesztést, valamint az új munkahelyek létrehozását segítő pénzforrások megszerzésére irányuló *pályázati törekvések*, színvonalas pályázatkészítést és projektmenedzselést lehetővé tevő készségek.
- *A vezetőkkel szembeni kiemelt követelmény* mindenekelőtt a dinamikus és progresszív viselkedésmód alkalmazása, a fejlődést biztosító stratégiai célok kitűzése és követése, a szervezeti teljesítmények növelése, az alkalmazottak tudásának, megújulási és alkalmazkodó képességének, együttműködési és csapatszellemének fejlesztése, szervezeti célokkal való azonosulásának elérése, valamint a más szervezetekkel kialakítandó partnerségi kapcsolatok erősítése.
- Fontos elvárás a gazdasági, társadalmi, önkormányzati, kisebbségi önkormányzati és civil szervezetek közötti, közös kistérségi, települési és szervezeti érdekekre alapozott *együttműködési kapcsolatok fejlesztése, az összefogás erősítése, az információáramlás intenzívebbé és érdemibbé tétele*, a jövőkép elérése érdekében a szervezetek és kisebb-nagyobb közösségek aktivizálása, a személyek szemléletmódjának pozitív befolyásolása, az esélyegyenlőség javítása, és a felmerülő társadalmi, emberi konfliktusok eredményes kezelése.
- Kiemelt jelentőségű a jövőkép célkitűzései mentén az *emberi és a közösségi kapcsolatok minőségi fejlesztése, tartalmasabbá és harmonikusabbá tétele.*

Ezeknek az értékeknek a csírái szűkebb körben már jelen vannak a kistérségben, de kellő tudatossággal még nem jelennek meg. *A jövőkép sikeres elérése érdekében az új, kívánatos értékrend és kultúra sokkal szélesebb körű elterjesztésére, tudatosítására, elfogadtatására és vezérlő, integráló erejének dinamikus fokozására van szükség.*

II. A PROBLÉMÁK ÖSSZEFOGLALÁSA ÉS CSOPORTOSÍTÁSA

A helyzetelemzésben részletes elemzés keretében feltárásra került, hogy a társadalmi, gazdasági és foglalkoztatási szempontból egyaránt hátrányos helyzetű Encsi Kistérség pozíciói a kistérségek sorában az elmúlt 10-15 évben relatíve tovább romlottak, és a

felzárkózás megkezdése helyett *a leszakadási tendencia fokozódott*. A kistérségben és településeiben a korábbi állapotokhoz képest az infrastrukturális ellátottság terén javulás is megfigyelhető, de összességében a gazdaság helyzete, a lakosság demográfiai összetétele, a foglalkoztatási viszonyok, a megélhetés és a jövedelemszerzés feltételei, az életkörülmények tovább romlottak.

Az encsi kistérség infrastrukturális, szociális és demográfiai adottságai jelenleg is kedvezőtlenek. Az aprófalvas településszerkezet, az ipar hagyományos fejletlensége, a mezőgazdaság foglalkoztató képességének romlása, a fizetőképes kereslet alacsony szintje, a szolgáltatások átlagosnál kisebb ütemű fejlődése, az iskolázottság és szakképzettség hiányosságai, a képzett pályakezdő fiatalok eláramlása a térségből egyaránt problémát okoz. Az elmúlt időszakra jellemző felülről jövő támogatási szándékok és helyi kezdeményezések, erőfeszítések a vártnál sokkal kisebb eredményeket hoztak, és a leszakadási tendenciákat nem voltak képesek megállítani.

A kistérséget jellemző társadalmi, gazdasági és foglalkoztatási problémák nagyon sokrétűek, egymást kölcsönösen is áthatják, és sok esetben egymás kedvezőtlen hatásait is felerősítik.

A legfontosabb és legjellemzőbb problémák rövid összefoglalását, csoportosítását és egyszerű, ok-okozati összefüggésekre is utaló alábontását az alábbiakban ismertetjük:

1. Leépülő gazdaság, fejletlen infrastruktúra, alacsony szintű foglalkoztatottság

- a). A hagyományos *növénytermesztési, állattenyésztési tevékenység visszaszorulása*, alacsony feldolgozottsági szint, mezőgazdasági üzemek felszámolása
- b). *Fejletlen ipar*, könnyűipari ágazatok leépülése és létszámkibocsátása, a megye nehézipari térségeibe korábban ingázó munkaerő jelentős részének munkanélkülivé válása
- c). Az Európai Uniós piacok igényességéhez képest *a kistérségben előállított termékek nem elég versenyképesek* (minőségbiztosítás, technológiai színvonal, csomagolás, marketing tevékenység stb.problémái)
- d). *Aprófalvas településszerkezet, periférikus földrajzi elhelyezkedés*, foglalkoztatási centrumok (alcentrumok) alulfejlettsége, *kedvezőtlen útviszonyok* és közlekedési kapcsolatok, ellátási hiányosságok, a helyi és közösségi szükségletek alacsony kielégítettségi színvonala
- e). Az idegenforgalmi és turisztikai adottságok kihasználatlansága
- f). *A tőkeellátottság és a tőkebeáramlás alacsony szintje*.
- g). A felzárkóztatást elősegítő *térségfejlesztési állami támogatások és területi preferenciák, kedvezmények elégtelen mértéke* a leszakadó, hátrányos helyzetű kistérségeknél.

h). A támogatott *közhasznú és közcélú foglalkoztatásban*, illetve a közmunkákban rejlő lehetőségek nem kellő mértékű és hatékonyságú kihasználtsága.

i). A *be nem jelentett foglalkoztatás viszonylag magas aránya*, az atipikus foglalkoztatási formák (pl. bedolgozói és részmunkaidős foglalkoztatás, bejelentett alkalmi és szezonális jellegű foglalkoztatás, távmunka stb.) minimális szintje.

2. A humánerőforrás-potenciál hiányosságai

a). *Sok az alacsony iskolázottságú, szakképzetlen személy*, aki a munkaerőpiac perifériájára szorult.

b). *Kevés a térségben élő és dolgozó diplomás ember*, valamint a korszerű ismeretekkel rendelkező szakképzett fiatal.

c). *Az óvodai, iskolai képzés és a szakképzés az átlagosnál gyengébb színvonalú*, a szakmai képzés összetétele és minősége a munkáltatók igényeivel nincs megfelelő összhangban.

d). *A hosszabb ideje (több éve) állástalan személyek munkavégző képessége, foglalkoztathatósága alacsony színvonalú*.

e.) *Elmaradottság a napjainkban nagy szerepet játszó, munkaerőpiaci versenyképességet biztosító készségekben, kompetenciákban* (Fejlett kommunikációs képességek, erős ambíció az egyéni tudás és tehetség kifejlesztésében, életen át tartó tanulás készségének elsajátítása, idegen nyelvek ismerete és alkalmazása, számítástechnikai és internet alkalmazási ismeretek, vállalkozási készségek, korszerű stratégia-alkotási, tervezési, vezetési, marketing, pályázatkészítési és projektmenedzselési ismeretek stb.)

f). *A kistérségben kevés az innovatív, a jövőkép eléréséhez szükséges értékrendet és kultúrát képviselő és elterjeszteni képes, hatékony közösségfejlesztési képességekkel rendelkező személyiség, illetve vezető*.

3. Az egyének és a szervezetek alkalmazkodó- és megújulási készségének problémái

a). *Alacsony színvonalú a kezdeményező és az innovációs készség*. (Újítások csekély száma az iparban, a mezőgazdaságban, a szolgáltatások területén és a közösségi, együttműködési kapcsolatokban. A pályázati, forrászerzési lehetőségek viszonylag alacsony szintű kihasználása.)

b). *Az előrelátás és a várható változások kezelésére való felkészülés, sikeres alkalmazkodás, készségfejlesztés hiányosságai*.

c). *Az életritmus lassúsága, a dinamikus és kreatív munkastílus kismértékű elterjedtsége*.

d). *Életszemléleti és gondolkodásbeli, illetve az értékrenddel és a kistérségi, települési kultúrával összefüggő problémák. (Beletörődés a passzív, alacsony igény szintű életformába. Reményt vesztett, elkeseredett, „meg nem értett”, panaszkodásra hajlamos, pesszimista emberek magas aránya.)*

e). *Nem elegendő a vállalkozókészség és a reális kockázatvállalási képesség az élet számos területén.*

f). *Nem elégséges a változtatni akarás, a belső motiváltság és az áldozatvállalás az egyéni készségek, értékek fejlesztése, a minden személyben ott rejlő valamilyen tehetség kibontakoztatása, a tanulás és az önfejlesztés vállalása, valamint az egyén képességeinek megfelelő munkalehetőségek vállalására való felkészülés, illetve az ilyen munkavégzési alkalmak felkutatása terén.*

g). *Kevés a települési, kistérségi, családi, munkahelyi és egyéb közösségekben az alacsony önbizalommal, önbecsülési szinttel rendelkező, a passzivitásra, a pesszimista hozzáállásra és az igénytelen életvitel tartós folytatására hajlamos egyének gondolkodásmódját és életfelfogását, mindennapi magatartását pozitív és progresszív módon befolyásoló külső ráhatás, személyes példamutatás, „felrázó” erő. Nem elégséges az ezt elősegítő képzés, személyiségfejlesztő tréning, szakszerű tanácsadói és egyéb szolgáltatás.*

4. Kedvezőtlen demográfiai folyamatok, szegénység, esélyegyenlőségi problémák

a). *Képzett fiatalok eláramlása, előregedési tendenciák felgyorsulása*

b). *Az elszegényedett, állástalan, zömében szociális ellátásokból és segélyekből élő népesség átlagosnál magasabb és növekvő aránya*

c). *Az ápolásra szoruló idősök magas aránya, a szociális gondoskodás alacsony színvonala*

d). *Az igénytelen, passzív életmód terjedése, a települési és táji környezet romlása*

e). *A roma lakosság beilleszkedési problémái, etnikai jellegű ellentétek, kölcsönös meg nem értés, az esélyegyenlőségi problémák újratermelődése a hátrányos helyzetű fiataloknál.*

5. Az együttműködési kultúra, az összefogás és a közösségi élet hiányosságai

a). *A közösségi kapcsolatok viszonylagos fejletlensége. (Családok szétbomlása, baráti és rokonkapcsolatok lazulása, lakókörnyezeti és települési közösségek gyenge kohéziós ereje, kevés számú hagyományörző és az egyéni értékek fejlesztését is elősegítő kulturális, tömegsport, szabadidős és hobbi-jellegű közösségfejlesztési program.)*

b). *A civil szervezetek fejletlensége, működési feltételeik hiánya, illetve minimális szintje.*

c). A helyi önkormányzatok, a kisebbségi önkormányzatok, az érdekképviselői szervek, az egyházak és a karitatív szervezetek *együttműködése, összefogása, közösségfejlesztő szerepe nem számottevő.*

d). *Kevés a komoly tekintéllyel rendelkező, pozitív példákat és mintákat terjesztő, a lakosság és a passzivitásba vonult személyek aktivizálására, életmódjának fokozatos befolyásolására és az igazi közösségfejlesztésre képes személyiség, illetve vezető. (A kistérségben, a kisebb településeken és a roma lakosság körében egyaránt.)*

e). Az idősebb és megváltozott munkaképességű, fogyatékos emberekkel való foglalkozás, a velük való törődés és az emberi gondoskodás viszonylag alacsony színvonalra.

f). *Teleházak, kulturális és egyéb közösségi intézmények alacsony száma, szegényes programja, gyenge fokú kihasználtsága.*

g). Kevésbé jellemző a kistérség településeiről *elszármazottakkal, elköltözött emberekkel való kapcsolattartás.*

h). A településeken belül és a települések között *alacsony intenzitású az információcsere, a közös feladatok megtervezésébe és megoldásába való bevonás, illetve az érdemi és folyamatos kommunikációs tevékenység.*

i). *A közös érdekeken alapuló partneri együttműködés még nem alakult ki megfelelően az egyes önkormányzatok, a kisebbségi önkormányzatok, az oktatási, szakképző és kulturális, szociális intézmények, a gazdálkodó szervezetek és a vállalkozók, az érdekképviselői szervek, a térség-és gazdaságfejlesztő intézmények, valamint a civil és egyéb szervezetek között.*

j). *Kevés a pályázati és a forrásszerzési lehetőségeket jó színvonalon kihasználni, majd a nyertes pályázati projekteket sikeresen, kellő hatékonysággal megvalósítani képes helyi szervezet, illetve szakember.*

k). Az összefogás, a közös fejlesztési akciók tervezése és eredményes végrehajtása még nem megfelelő sem településeken belül, sem kistérségi szinten, sem a kistérségek között.

l). A települések és a kistérség lobbistáinak összefogása, a település- és térségfejlesztés érdekeit szem előtt tartó közös fellépése, *érdekérvényesítő képessége még nem elégséges színvonalú.*

III. AZ ENCSI KISTÉRSÉG FEJLESZTÉSÉNEK STRATÉGIAI CÉLKITŰZÉSEI

A kb. 5-7 éves időtartamra vonatkozó stratégiai célkitűzések részben a kistérség távolabbi (10-15 évre előretekintő) jövőképeinek fokozatos elérését és küldetésének megvalósítását célozzák, ugyanakkor szervesen kapcsolódnak a fejlődés és felzárkóztatás gátjait képező, előzőekben feltárt és csoportosított problémák lehetőség szerinti feloldásához is.

Mindezek figyelembe vételével a teljesség igénye nélkül is *jelentős számú fejlesztési irányt, illetve stratégiai célkitűzést lehet megfogalmazni*, amelyeket az alábbiakban foglalunk össze:

- A gazdaság sokirányú fejlesztése, versenyképességének és foglalkoztató képességének fokozása.
- A kistérség népességet és képzett fiatalokat megtartó képességének a javítása.
- A foglalkoztatottság és a jövedelemszerzési lehetőségek növelése.
- Rendezettebb és vonzóbb települési és természeti, táji környezet kialakítása.
- Fejlettebb ellátási és szolgáltatási színvonal biztosítása.
- A lakosság életkörülményeinek és életminőségének javítása.
- A humán erőforrás-potenciál átfogó fejlesztése, az iskolázottsági és szakképzettségi helyzet javítása, a folyamatos képzés, tanulás igényének és készségének fejlesztése, a magasabb szintű és minőségű foglalkoztathatóság előmozdítása.
- Az új követelményekhez, kihívásokhoz való sikeres alkalmazkodás, gondolkodásmód, értékrend, kultúra, magatartásformák és életvitel kialakítása.
- A tudás és műveltség megszerzésének, valamint az emberi értékek és a tehetség kibontakoztatásának, illetve az önmegvalósításnak a lehetősége és magasabb szintje.
- Az egyéni és szervezeti kezdeményezőkézség, folyamatos megújulási és konstruktív reagálási képesség fejlesztése, az ehhez szükséges kompetenciák fokozatos megszerzésének biztosítása.
- Az emberi értékek és a tehetség kibontakoztatását, illetve az önmegvalósítást jobban elősegítő társadalmi, közösségi közeg és feltételek kialakítása.
- A leghátrányosabb helyzetű csoportok, rétegek – különösen a roma etnikumhoz tartozó népesség – társadalmi beilleszkedésének és integrációjának fokozása, a társadalmi-gazdasági munkamegosztásba való eredményesebb bevonása, az esélyegyenlőségi helyzet javítása.
- Az emberi és közösségi kapcsolatok céltudatosabb és eddiginél hatékonyabb fejlesztése, minőségének, aktivizáló és ösztönző hatásának fokozása.
- A közös érdekeken alapuló partnerségi kapcsolatok fejlesztése, magasabb szintű együttműködési kultúra kialakítása.
- A hazai és nemzetközi gazdasági, társadalmi és kulturális kapcsolatok fejlesztése elsősorban a szomszédos kistérségekkel, illetve a magyar-szlovák határmenti térségek szervezeteivel, lakosaival.

IV. STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI PRIORITÁSOK ÉS AZOKHOZ KAPCSOLÓDÓ INTÉZKEDÉSEK, PROJEKTJAVASLATOK

A kistérség fejlesztésével összefüggő stratégiai célkitűzések meghatározásakor reálisan figyelembe kell venni, hogy az elmúlt időszak tapasztalatai alapján *a felzárkóztatás megkezdésének és meggyorsításának nagyon jelentős nehézségei és feltételei vannak. Ez a gazdaság, a foglalkoztatás, az életminőség, az emberi tényezők fejlesztésére, továbbá a fejlesztésekhez elengedhetetlen pénzügyi-támogatási források biztosítására, zömében pályázati úton történő megszerzésének lehetőségeire egyaránt vonatkozik.*

A szükséges feltételek kialakítása és a megfelelő intézkedések (tevékenységek, valamint jelentős számú, konkrét fejlesztési projekt) megtervezése és sikeres megvalósítása nélkül a stratégiai célkitűzések csak igen kis részben teljesíthetők, és a célul kitűzött jövőkép belátható időn belül nem érhető el, csak illuzórikus álmkép marad.

A bonyolultnak látszó és sok tekintetben egymással összefüggő, egymást átható stratégiai célkitűzések között is *fontossági rangsort szükséges felállítani és prioritásokat, alapvető fontosságú fejlesztési csomópontokat kell meghatározni.* Ezeket a következőkben elsősorban a II. fejezetben feltárt és csoportosított fő problémákhoz igyekszünk igazítani a kiemelt stratégiai fejlesztési célkitűzések megfogalmazásával, és az azok teljesülését elősegítő, tervezett intézkedések, illetve projektjavaslatok vázlatos felsorolásával.

1. A gazdaság és az infrastruktúra fejlesztése, a foglalkoztatottság növelése

Javasolt intézkedések és projektek:

1. Mezőgazdasági és élelmiszeripari tevékenység fejlesztése

- Biotermékek termesztése, előállítása, feldolgozása, csomagolása, értékesítése
- Zöldség- és gyümölcsstermesztési kultúrák mennyiségi és minőségi fejlesztése, feldolgozott értékes és egészséges élelmiszerek előállítása
- Gyógynövények gyűjtése, termesztése, feldolgozása
- Régi, hagyományos, egyszerű ételek (pl. kukorica ételek, sütemények) kultuszának újjáteremtése, piacra való bevezetése, franchise-rendszerek kiépítése
- Állattenyésztés és tájjellegű állati termékek előállításának fejlesztése (pl. kecske, nyúl, mangalica sertés, méhészet)
- Szociális földprogram szélesebb körű alkalmazása, kiterjesztése

2. Erdőgazdálkodási és faipari tevékenység fejlesztése

- Erdőtelepítés és gondozás, fafeldolgozás, faipari termékek gyártása, fafaragás és egyéb iparművészeti tevékenység
- Erdei termékek gyűjtése és feldolgozása.

3. Ipari és építőipari tevékenységek fejlesztése

- Környezetvédelmi ipar, elektronikai és egyéb ipari hulladékok újrahasznosítása
- Komplex hulladékfeldolgozó rendszerek létrehozása
- Kis- és középvállalatok beszállítói hálózataihoz való csatlakozás támogatott technológiafejlesztéssel
- Bekapcsolódás a klaszter programba, együttműködési hálózatok kialakítása közös beszerzési, piaci, csomagolási, részegység előállítási és szolgáltatási tevékenységekre
- Régi kézműves mesterségek hagyományainak újjáélesztése igényes formatervezéssel
- Távmunkahelyek létrehozása elsősorban érettségizett nők és megváltozott munkaképességűek részére
- Építőipari kapacitások, vállalkozások fejlesztése (ebben az ágazatban konjunktúra várható)
- Önfoglalkoztatás fejlesztése

4. Idegenforgalmi és turisztikai fejlesztések

- Szálláshely- és vendéglátóipari fejlesztések
- Falusi turizmus szolgáltatásainak kiépítése
- Erdei iskolák létrehozása, fiatalok életmód- és természetvédelmi oktatása
- Konferencia, egészség- és konferencia turizmus fejlesztése
- Turisztikai hálózatokba való bekapcsolódás

5. A lakossági, személyi és gazdasági szolgáltatások, illetve a szociális gazdaság gyors ütemű, támogatott fejlesztése

- Átfogó szükségletfelmérés és elemzés az ellátási és gazdasági szolgáltatások területén a települések és a kistérség szintjén
- Kereskedelmi és vendéglátóipari szolgáltatások fejlesztése
- Idős- és beteggondozás, szociális gondoskodás
- Háztartási és ház körüli fizikai munkák
- Épületfelújítások
- Közlekedési céljártatok
- Internetes szolgáltatások
- Környezetvédelmi, település- és tájgondozási, szépítési munkák
- Hátrányos helyzetű fiatalokkal való speciális foglalkozások
- Oktatási, nevelési, felnőttképzési szolgáltatások
- Szabadidős, kulturális, sport és hobbi programok szervezése, hagyományápolás
- Közösségfejlesztő tevékenység, „közösségi terek” kialakítása
- Egészségvédelem, egészségügyi szolgáltatások
- Közbiztonsági szolgáltatások
- Egyéb, alacsony szinten kielégített szolgáltatások fejlesztése

6. Infrastruktúra fejlesztések

- Összekötő utak és közlekedési kapcsolatok fejlesztése
- Egyéb vonalas infrastruktúra (csapadékvíz és szennyvízelvezetés, gázvezeték kiépítés stb.)
- Idős- és beteggondozási szociális létesítmények
- Közösségi házak, teleházak, információs pontok, széles sávú internetes hozzáférés
- Mobiltelefon hálózati lefedettség

- Középületek felújítása
- Ipari területek közművesítése, tőkebefektetők számára vonzóbb feltételek kialakítása
- Falugondnoki hálózat fejlesztése
- Települési és táji környezet rehabilitációja, megszüpítése, gondozása,
- Kommunális és ipari, mezőgazdasági hulladékok korszerű elhelyezése és kezelése

7. Kis- és középvállalkozások fejlesztésének támogatása

- Tanácsadási, pályázatkészítési, projektmenedzselési szolgáltatások támogatása
- Technológiafejlesztés támogatása
- Pályázatok esetén saját erő és továbbfoglalkoztatási kötelezettség alacsonyabb mértékű meghatározása
- Kedvezményes számítógép vásárlás és internetes szolgáltatás
- Együttműködési hálózatokba való bekapcsolódás támogatása

8. Külső tőkebefektetések és munkahelyteremtések ösztönzése, vonzása

- Encsi Ipari Park fejlesztési és betelepítési programjának elkészítése és realizálása
- Kihasztnátlan területek és építmények kedvezményes bérbeadása, a szükséges infrastruktúra kiépítése
- Települési és kistérségi marketing fokozása, pályázati lehetőségek fokozott kihasználása a helyi vállalkozások, munkáltatók és külső tőkebefektetők konzorciumi együttműködésével
- Mikrotérségi vonzáscentrumok kijelölése a koncentráltabb munkahely-telepítések kiemelt célterületeként

9. A kistérséget és az egyes településeket érintő, értékteremtő jellegű közmunka programok, közhasznú és közcélú munkaprogramok körének szélesítése, szakszerű megtervezése, hatékony irányítása, szervezése és kivitelezése

- Útépítések és útfelújítások
- Vízrendezési tevékenységek

- Településszépítés, tájgondozás, közterületek és leromlott állapotú középületek felújítása, megszüntetése
- Erdőtelepítés és természetvédelmi területek gondozása
- Környezetvédelmi és tájrehabilitációs tevékenység
- Személyi és közbiztonsági szolgáltatások
- Képzésekkel és személyiségfejlesztési tréningekkel összekapcsolt foglalkoztatás

10. Komplex képzési és foglalkoztatási munkaerőpiaci programok szélesebb körű alkalmazása

- A támogatás nélküli elhelyezkedési esélyeket és a foglalkoztathatóságot javító, célirányos komplex programok megtervezése elsősorban a hátrányos helyzetű, tartósan munkanélküli személyek, csoportok számára.
- A helyi önkormányzatok, intézmények, civil szervezetek és vállalkozások fokozott mértékű, tervszerű bevonása a munkaerőpiaci programok és szolgáltatások megvalósításába.
- Katalizáló hatást kiváltó személyek támogatott foglalkoztatása a kistérségben. (Diplomás, pályázatokat készítő fiatalok, egyetemisták szakmai gyakorlatszerzése a kistérségben, kistérségi menedzserek, foglalkoztatás-szervezési, roma foglalkoztatási és egyéb menedzserek, szakképzett mentorok és családsegítők, kiképzett projektmenedzserek stb.)

2. A humánerőforrás-potenciál és a tudásbázis átfogó, differenciált fejlesztése

Javasolt intézkedések és projektek:

1. Az iskolázottság növelése

- Az óvodai és általános iskolai oktatás színvonalának növelése, a pedagógusok fokozott megbecsülése és ösztönzése.
- A tanulás készségét is fejlesztő, alternatív képzési programok szervezése, személyre szabott készségfejlesztés.
- Támogatott programok a hátrányos helyzetű tanulókkal való kiemelt foglalkozásra, lemorzsolódási arányuk csökkentése
- Felzárkóztató képzések szervezése az általános iskolai végzettséggel sem rendelkezők számára.

- A középfokú és felsőfokú oktatásban résztvevők arányának növelése, a képzett fiatalok kistérségben maradásának ösztönzése.

2. A szakmai képzések fejlesztése

- A várható munkaerőigények kielégítésére irányuló szakmai képzések megtervezése és figyelembe vétele.
- A pályaválasztási és pályorientációs tanácsadás fejlesztése
- A szakképzés intézményi feltételeinek javítása. A gyakorlati szakoktatás fejlesztése, a munkáltatók fokozott bevonása.
- Felnőtt szakképzési középtávú és éves tervek készítése.
- Ismeretfelújító és –korszerűsítő képzések szervezése a munkanélkülieknél és a munkaviszonyban álló személyeknél.

3. A felnőttképzés hozzáférhetőségének biztosítása

- Szemléletformáló előadások és tréningek tartása.
- Támogatott oktatási, képzési, továbbképzési és ismeretterjesztő programok szervezése.
- Kihelyezett képzések arányának és színvonalának növelése.
- Számítástechnikai és nyelvi képzési programok széles körű szervezése.
- Önképzésre alapozott távoktatási és egyéb alternatív programok elterjesztése.
- Pályázatkészítési és projektmenedzselési képzési tanfolyamok szervezése.
- A vállalkozási ismeretek oktatása, és a vállalkozási készségeket fejlesztő tanfolyamok.

4. A kistérségi és települési szintű tudásbázis erősítése a szellemi és menedzselési kapacitások bővítésével és részbeni „importálásával”

- Diplomás szakértők és pályakezdő fiatalok tartós foglalkoztatásának és letelepedésének ösztönzése a kistérségben (lakás, gépkocsi, kedvezmények stb.)
- A kistérségből elszármazott diplomás fiatalok egy részének hazavonzási programja.
- Tehetségfejlesztési programok támogatása.

- Nagy tapasztalatokkal és tudással rendelkező térségfejlesztési és gazdasági, befektetési szakértők, pályázatokat készítő és összetett projekteket menedzselő szakemberek támogatott szolgáltatásainak széles körű igénybe vétele.
 - Közösségfejlesztéssel és a gondolkodásmód fokozatos átalakításával foglalkozó külső szakemberek bevonása az új értékrend és kultúra mielőbbi meghonosításának folyamatába.
 - A Miskolci Egyetem és más felsőoktatási intézmények tanáraival és hallgatóival intenzív kapcsolatok kialakítása, kistérségi terepgyakorlataik feltételeinek biztosítása, aktív bevonásuk a kistérségben jelen levő problémák megoldásába, a fejlesztési javaslatok kimunkálásába, megvalósíthatósági tanulmányok és előpályázatok készítésébe.
 - A kistérségben működő foglalkoztatási célú és egyéb civil szervezetek fejlesztése, támogatott konzorciumokba történő bevonása, aktivitásuk ösztönzése.
 - Az idősebb korosztályokba tartozó, de szellemiségükben ki nem használt nyugdíjas emberek aktivizálása, bevonásuk az élettapasztalatok átadásába, a fiatalok nevelésébe, a közösségfejlesztési és hagyományőrzési programokba.
 - Fokozott mértékű együttműködés az egyházi intézményekkel és a karitatív szervezetekkel.
 - Önkéntesek szélesebb körű alkalmazása a kistérség és intézményei humán erőforrásainak bővítése céljából.
- 5. Az új követelményeknek és a munkaerőpiac igényeinek megfelelő kompetenciák fejlesztése elsősorban a tartósan munkanélkülieknél és hátrányos helyzetű fiataloknál (munkaerőpiaci szolgáltatások, komplex programok, tréningek és felnőttképzési tanfolyamok útján)**
- Kommunikációs képességek fejlesztése
 - Önbizalom és a személyes ambíciók erősítése az egyénenként eltérő tehetség felismerése, tudatosítása és érvényre juttatása, fejlesztése céljából.
 - Képzési, tanulási és munkavállalási motiváltság erősítése a kellő aktivitást nem mutató, passzív életformába visszavonult személyeknél.
 - Az egész életen át tartó tanulás szükségességének felismertetése és készségének kifejlesztése.
 - Az egyéni felelősségérzet fokozása a saját sors céltudatosabb alakításában, a megfelelő foglalkoztatási lehetőség megtalálásában és az igényesebb, tartalmasabb életvitel alkalmazásában.

- Számítástechnikai és internet alkalmazási ismeretek széles körű elsajátítása és mindennapos, készségszintű alkalmazása a kommunikációban, az egyéni tudás fejlesztésében és a célirányos információszerzésben.
- Idegen nyelvek (különösen az angol és a német) legalább kommunikációs szintű elsajátítása.
- Korszerű vezetési, vállalkozási, konfliktuskezelési, asszertív kommunikációs és közösségfejlesztési ismeretek és módszerek széles körű oktatása az önkormányzati, intézményi, gazdálkodó és civil szervezeti vezetők (köztük a roma származású aktivisták, képviselők és vezetők) részére.

3. Az alkalmazkodó- és megújulási készség fejlesztése

Javasolt intézkedések és projektek:

1. Pozitív gondolkodásmód, optimista életszemlélet, a jövőképhez igazodó értékrend és kultúra kifejlesztése és széles körű elterjesztése

- Az intézkedés fontosságának tudatosítása és elfogadtatása a kistérség és a települések, valamint az intézmények, a gazdálkodó és civil szervezetek vezetőivel.
- Külön stratégia készítése a feladatokra és a differenciáltan alkalmazandó módszerekre.
- Az új értékrendet hitelesen közvetíteni tudó vezetők és más személyek számbavétele, kiválasztása, a feladatnak való megnyerése.
- Tartalmi és módszertani jellegű tréning(ek) tartása az új értékrendet és kultúrát aktívan közvetítő személyek részére külső szakértők, felkészült trénerek és egyetemi oktatók bevonásával.
- A kiválasztott vezetők és közvetítők közreműködésével az új értékrend és kultúra elfogadására várhatóan a legnagyobb nyitottságot és fogékonyságot mutató személyek számbavétele, egyéni és kis csoportos beszélgetések keretében történő megnyerése, hálózatba szervezése és speciális tréningeken történő felkészítése.
- Az új értékrend és kultúra hatékony terjesztésére alkalmas közösségi összejövetelek, rendezvények, fórumok, gyakorlatias jellegű közös akciók szervezése.
- Az intézményvezetők és pedagógusok célirányos felkészítése a jövőkép által megkívánt értékrend mindennapos közvetítésének, tudatosításának, terjesztésének feladataira.

- Munkahelyi tréningek tartása, illetve a téma beillesztése a vállalati, intézményi képzések tematikájába.
- A helyi médiák, kistérségi és települési hírlevelek szerkesztőinek, valamint a civil szervezetek vezetőinek megnyerése az új értékrend és kultúra folyamatos képviselésére és terjesztésére.

2. A kezdeményező és innovációs készségek fejlesztése, az aktivitás és az újítások, a kreatív, alkotó munkastílus ösztönzése

- Az új értékrendnek megfelelő vezetői készségek kialakítása, illetve fejlesztése az önkormányzatoknál, a választott képviselőknél, az intézményeknél, a munkaszervezeteknél, a vállalkozásoknál, valamint a non-profit és egyéb szervezeteknél.
- Az új értékrendnek fontos jellemzője és része a kezdeményező és megújulási készségek tudatos fejlesztése, valamint az aktív, alkotó munkavégzés vezetői elvárásként való megfogalmazása és ösztönzése.
- Az egyes szervezeteknél fokozatosan ki kell alakítani azt a „légkört”, amely kedvez ezeknek az értékeknek a létrehozásához. Célszerű, ha a nagyobb létszámú szervezeteknél a vezetők a legaktívabb munkatársakat is segítségül hívják a személyes példamutatáshoz és a többi beosztott dolgozó erre irányuló készségeinek fejlesztéséhez.
- A szervezet hatékony munkáját és a kiélezett versenyben való helytállását, előre jutását, az új kihívások felismerését és az azokra alkalmazott előrelátó, sikeres reagálásokat, újításokat anyagilag és erkölcsileg is fontos elismerni.

3. A változtatni akarás és az egyéni motiváltság fejlesztése az igényesebb gondolkodásmód és életvitel, az aktívabb önfejlesztés, tanulás és munkavégzés, a sikerebb önmegvalósítás, és a belső értékek kifejezése irányába.

- Önbizalom erősítő, sikeres alkalmazkodási mintákat, módszereket közvetítő, készségeket és kompetenciákat fejlesztő tréningek, szerepjátékok.
- Az iskolai oktatási-nevelési munka tartami továbbfejlesztése és az ehhez kapcsolódó korszerű pedagógusképzés és továbbképzés.
- Komplex személyiségfejlesztő, képzési és foglalkoztatási programok.
- Személyes, családi és kisközösségi tanácsadási szolgáltatások széles körű alkalmazása az érintett egyének minél sikerebb meggyőzése és belső motivációjuk erősítése érdekében.

4. A vállalkozókészség erősítése

- Korszerű vállalkozási ismeretek oktatása az iskolás fiatalok és az önfoglalkoztatásra (mint az alkalmazotti lét reális alternatívájára) érdeklődést és fogékonyságot mutató személyek számára.
- A vállalkozókészséget fejlesztő képzések és tréningek alkalmazása.
- Az érintett személyek bevonása kisebb kockázatokkal együttjáró közösségi feladatok megszervezésébe. A feladatok megoldási színvonalának és tanulságainak külső szakértők által történő értékelése.
- A helyi vállalkozások sikeres beindulásának elősegítése kedvezményes inkubációs és tanácsadási szolgáltatások átmeneti ideig tartó biztosításával.

4. Az esélyegyenlőség javítása és a roma népesség társadalmi integrációjának elősegítése

Javasolt intézkedések és projektek:

1. Az együttélés és a kölcsönös megértés kompetenciájának erősítése

- A toleranciát és a kölcsönös megértést erősítő, az előítéleteket mérséklő, anti-dizkriminációs és konfliktuskezelő tréningek, foglalkozások szervezése a helyi önkormányzatok, a kisebbségi önkormányzatok, a roma vezetők, a munkaügyi kirendeltségek, a munkáltatók, az oktatási és szociális intézmények, valamint a non-profit szervezetek képviselőinek bevonásával.
- Közös lakókörnyezeti és a településképet javító, szépítő munkák szervezése
- A konkrétan kialakuló konfliktushelyzetek külső, tapasztalt szakértők bevonásával történő közös kiértékelése, tanulságainak hasznosítása.
- A gyermekeknek és a fiataloknak közös foglalkoztatási és kulturális programok, tehetségfejlesztő szakkörök szervezése, egyes foglalkozásokra a szülők meghívása.
- A roma kultúra értékeinek (tánc, zene, ének, képzőművészet stb.) terjesztése, a tehetséges fiatalok kulturális és egyéb rendezvényeken való gyakoribb szerepeltetése.
- Közösségi klubok, közös beszélgetési fórumok szervezése egymás értékeinek megismertetés és elfogadtatása céljából.

- Roma fiatalok napközis és szabadidős programjainak, szakköreinek megszervezése a felzárkóztató jellegű korrepetálásokkal egybekötve. (Tanoda program.)

2. A roma népesség társadalmi integrációjának elősegítése, foglalkoztatottsági színvonalának jelentős növelése

- Felzárkóztató és szakmát adó, gyakorlati képzéssel, munkavégzéssel kombinált tanfolyamok szervezése („Termelő iskola” modell)
- Roma munkanélküliek tartós foglalkoztatásának kiemelt támogatása ipari, mezőgazdasági, kereskedelmi, vendéglátóipari és szolgáltatási tevékenységet végző munkáltatóknál.
- Jól szervezett és irányított értékalkotó közmunkáknál, közhasznú és közcélú munkáknál alkalmazott szélesebb körű foglalkoztatás.

(Lakó- és települési környezet szépítése, közterületek gondozása; erdőtelepítési és gondozási, valamint tájvédelmi tevékenység; út- és járdaépítés, karbantartás; vízrendezési munkák; épületek felújítása; szociális gondozó tevékenység; környezetvédelmi és hulladék-újrahasznosítási feladatok; polgárvédelmi és egyéb közbiztonsági tevékenység; munkavégzés különböző non-profit szervezeteknél stb.)

- Roma egyéni és családi vállalkozások létrehozásának ösztönzése, támogatása
- Kisebbségi önkormányzatok, roma vezetők és menedzserek folyamatosabb és aktívabb bevonása a településfejlesztési közös munkába, valamint a követendő új értékrend roma lakosság körében történő elterjesztésébe és elfogadtatásába.
- Speciális, komplex (személyiségfejlesztő, képzési, foglalkoztatási és mentori segítségnyújtási elemeket egyaránt tartalmazó) munkaerőpiaci programok kidolgozása és szélesebb körű alkalmazása a roma munkaképes korú népesség körében.
- Családsegítő Szolgálatok fejlesztése, illetve a falvakban való kiépítése.

5. A munkaerőpiaci szereplők közös érdekeken alapuló partneri együttműködésének és az emberi, közösségi kapcsolatoknak a fejlesztése

Javasolt intézkedések és projektek:

1. Foglalkoztatási partnerség (paktum) létrehozása és tartós működtetése

- Az ATÖSZ, a Többcélú Kistérségi Társulás, egyes helyi önkormányzatok, kisebbségi önkormányzatok, a munkaügyi kirendeltség(ek), a gazdasági kamara és a fontosabb munkáltatók, szakképző intézmények, civil szervezetek önkéntes összefogásával és együttműködésével 2007. első félévében létrejön az Encsi Kistérségi Foglalkoztatási Paktum.
- A nyitott formában működő foglalkoztatási partnerség tágabb keretei között a közös gazdasági és foglalkoztatási érdekek mentén olyan kisebb konzorciumok szerveződnek, amelyek a jelen stratégiai célkitűzések fokozatos megvalósítása érdekében közösen pályáznak Európai Unió és hazai pénzügyi források elnyerésére, illetve fejlesztési projektek sikeres megvalósításába.
- A foglalkoztatási paktum célkitűzéseiről és eredményeiről fórumain rendszeresen tájékoztatja a paktumban résztvevő szervezeteket és a nyilvánosságot. A partnerség operatív munkáját az Irányító Csoport és a megalakuló menedzsment szervezi, amely előkészíti az éves munkaprogramokat, koordinálja a partnerek közötti egyeztetéseket, elősegíti az évente kiválasztott fejlesztési projektek konzorciumi pályázatainak szakszerű összeállítását, biztosítja az információk paktumrésztvevők közötti folyamatos áramoltatását.
- A foglalkoztatási partnerség az együttműködés minőségileg új kultúráját és keretét teremtheti meg a kistérség legfontosabb munkaerőpiaci szereplői között. Tartalommal megtöltött tevékenységével a kistérség jövőképeinek sikeres elérését, stratégiai célkitűzéseinek megvalósítását, valamint a lakosság és az összefogásban érintett partnerségi résztvevők érdekeit egyaránt hatékonyan szolgálja.

2. A pályázati és forrásszerzési lehetőségek összefogással történő jobb kihasználása

- A gazdaságfejlesztési és foglalkoztatási stratégiához kapcsolódó projektötletek közös rangsorolása, részletesebb kidolgozása, előtanulmányok készítése, felkészülés az Új Magyarországért Fejlesztési Terv Operatív Programjai keretében várhatóan megjelenő pályázati felhívásokra, esélyesnek és célszerűnek ígérkező pályázatok folyamatos elkészítésére és benyújtására.
- Támogatási alapok, források koordinációja, egymással összehangolt, optimális eredményeket ígérő felhasználása.

- Megfelelő intézkedések megtétele a jó gyakorlatok, módszerek és az innovatív megoldások gyors ütemű elterjesztésére. Külső előadók és szakértők közreműködésének gyakoribb igénylése.
- Civil szervezetek erősítése, konzorciumokba való bekapcsolása és hálózatszerű együttműködésük kialakítása.

3. Az érdekérvényesítő és lobbizási képesség erősítése

- A kistérség felzárkóztatását, jövőképek elérését és lakosságának közös érdekeit szolgáló együttműködés, illetve az összefogáson alapuló érdekérvényesítés erősítése az önkormányzatok, országgyűlési képviselők és helyi politikusok között.
- A kistérségből elszármazott befolyásos személyiségekkel kapcsolatok kiépítése és ápolása, a lobbizási tevékenységbe való bekapcsolása.

4. A közösségfejlesztést, az emberi kapcsolatok erősítését, az együttműködést és az új értékrend, kultúra terjesztését segítő intézkedések

- Kulturális, sport, ismeretterjesztő, értékközvetítő, közös stratégiaalkotó programok, akciók, szakmai műhelyfoglalkozások szervezése.
- Kistérségi szintű munkáltatói és egyéb klubok létrehozása.
- Több közös rendezvény és akció szervezése kistérségi szinten, a települések elszigeteltségének oldása és az emberi kapcsolatok fejlesztése céljából
- A kistérségi jövőkép elérését szolgáló új értékrend és kultúra, valamint a fejlesztési stratégia és fontosabb részeinek megismertetésére vitafórumok szervezése.

5. A magyar-szlovák határmenti gazdasági, társadalmi, kulturális, turisztikai és egyéb kapcsolatok, kölcsönös érdekekre épülő együttműködés fejlesztése, ebben az Encsi Kistérség részéről – más határ-menti kistérségekkel közösen – kezdeményező szerep vállalása.

X X X X X

Az előzőekben bemutatott fejlesztési stratégiát rövidített terjedelmű vitaanyagának szánjuk. A stratégiát a vitaanyag széles körű társadalmi véleményezését követően, a kistérség és települései lakosságának, valamint meghatározó jelentőségű személyiségeinek és munkaerőpiaci szereplőinek javaslatait megismerve, megvitatva, jó gondolataikat hasznosítva kívánjuk végleges változatban elkészíteni.